

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de Voorzitter

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
IPO brief nieuwe financieringssysteematiek en herijking provinciefonds	148601		

Middelburg, 24 mei 2022

Geachte voorzitter,

Via deze brief informeren wij u volgens besluit van het IPO Bestuur op 12 mei jl. over twee onderwerpen, namelijk:

1. Ontwikkelingen uit het nieuwe regeerakkoord voor de financieringssysteematiek van provincies;
2. Stand van zaken van de actualisatie van het verdeelmodel provinciefonds.

In het IPO Bestuur is besloten dat deze brief gelijktijdig door alle colleges van gedeputeerde staten wordt aangeboden aan de provinciale staten van hun provincie. Als bijlage is ook een brief van het IPO aan het Rijk bijgevoegd, waarin zij het Rijk wijzen op een aantal voorwaarden voor de nieuwe financieringssysteematiek.

Als provincies trekken we in IPO verband gezamenlijk op om de dialoog met het Rijk over de nieuwe financieringssysteematiek aan te gaan, maar ook te bezien wat de gevolgen hiervan zijn, en hoe deze systeematiek de provincies kan helpen de grote maatschappelijke opgaven te gaan realiseren.

Financieringssysteematiek

In haar Coalitieakkoord 2021-2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' heeft het Kabinet de plannen voor de komende kabinetsperiode aangekondigd. Onderdeel van die plannen is het uitwerken van een nieuwe financieringssysteematiek voor de medeoverheden. Deze plannen en de uitwerking ervan de komende jaren hebben een grote impact op de toekomstige financiële positie van de provincies.

In het Coalitieakkoord wordt het volgende gesteld: "Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteematiek voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en MRB in de beschouwing betrokken. In de huidige kabinetsperiode zal de financiering van de medeoverheden grotendeels worden vormgegeven via de accres systeematiek.

De huidige financieringssysteematiek en de maatregelen uit het coalitieakkoord leiden op korte termijn tot instabiele provinciale meerjarenbegrotingen. Daarnaast is de toekomstige financiële positie van provincies op de lange termijn onzeker. Gezien de grote maatschappelijke opgaven en transitie in de fysieke omgeving, die tegelijk majeure investeringen en robuuste uitvoeringskracht van de provincie vergen, is het urgent en van groot belang zekerheid te verwerven over de structurele houdbaarheid van de financiële positie. Met de introductie van Betalen naar Gebruik - als mogelijke vervanger van de MRB - en de instelling van fondsen voor de bekostiging van de grote maatschappelijke opgaven zien wij meer financiële onzekerheden voor de provincies op de (middel)lange termijn, die provincies in zwaar weer kunnen brengen.

De provincies worden de komende jaren geconfronteerd met steeds hogere uitgaven. Niet in de laatste plaats komen deze uitgaven voort uit de grote maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving - specifiek de woningbouwopgave, de energietransitie en de stikstofproblematiek. Daarbovenop komen nog de toenemende kosten voor onderhoud en vervangingsinvesteringen van infrastructuur, de bekostiging van onrendabele OV-lijnen en de investeringen in natuur. Dit geldt evenzo voor provincies met vermogen, die vanwege achterblijvende rendementen en/of afnemende reserves te maken hebben met een steeds beperkter financiële armslag.

Bovendien verwacht het rijk meer en meer dat provincies verplicht meefinancieren bij de infrastructurele rijksprojecten. Ook voor de andere maatschappelijke opgaven wordt steeds vaker cofinanciering gevraagd door het rijk. De mogelijkheden voor cofinanciering worden door de maatregelen in het regeerakkoord echter geminimaliseerd. Provincies voelen de last op hun schouders zwaarder worden, maar voelen ook de verantwoordelijkheid groeien om al deze grote opgaven gezamenlijk te realiseren als autonome overheden. Als één overheid. Met een eigen solide belastinggebied en een houdbaar, stabiel provinciefonds voor de lange termijn.

Als provincies voelen wij daarom de noodzaak om juist nú met het rijk in gesprek te gaan en de dialoog aan te gaan over een meer solide financiering van provincies. De grote opgaven die als een sneltrein op provincies afkomen kunnen immers alleen gerealiseerd worden met goede financiële én bestuurlijke verhoudingen en dat is de boodschap die wij willen overbrengen.

Het nieuwe kabinet heeft in het coalitieakkoord opgenomen dat het streeft naar een nieuwe financieringssystematiek voor de provincies en gemeenten met ingang van 2026. De gezamenlijke provincies zijn daarom een traject gestart waarbij gezamenlijk met rijk en gemeenten gewerkt wordt aan deze nieuwe systematiek. De minister van BZK heeft aangekondigd dat zij voor het zomerreces over dit onderwerp een contourennota naar de Tweede Kamer gaat sturen. Deze contourennota wordt gezien als een ontwikkelagenda voor de bestuurlijk-financiële verhoudingen in de komende kabinetsperiode. En zal naar alle waarschijnlijkheid primair gericht zijn op het uitwerkingsproces en mogelijk een aantal hoofdlijnen bevatten (onder anderen een nieuwe stabielere financieringssystematiek, toepassing normeringssystematiek (accres), eigen belastinggebied).

Ons interprovinciaal traject is er in eerste instantie erop gericht dat de voorwaarden van de gezamenlijke provincies voor deze nieuwe financieringssystematiek staan vermeld in de contourennota. Deze voorwaarden zijn opgenomen in bijgesloten brief aan de fondsbeheerders. Vervolgens zal na het zomerreces de in de contourennota opgenomen voorwaarden samen met rijk en gemeenten worden uitgewerkt en geconcretiseerd.

Actualisatie verdeelmodel provinciefonds

Een ander proces dat samenvalt met dit traject betreft de herijking van het provinciefonds dat in opdracht van het ministerie van BZK wordt uitgevoerd door onderzoeksbureau Cebeon. Het nieuwe verdeelmodel dat daaruit volgt zal ook een rol spelen in die nieuwe financieringssystematiek en moet daarom in samenhang met de andere financieringsvormen worden gezien. Het IPO zal voor het einde van deze collegeperiode 2018-2022, dus uiterlijk in het najaar 2022 een besluit nemen over het nieuwe verdeelmodel.

Vervolgproces

De komende periode zullen wij Provinciale Staten blijven informeren over deze trajecten, want alleen samen kunnen wij onze doelen verwezenlijken.

Ter informatie vermelden wij nog dat de vereniging van Statenleden, 'Statenlidnu', samen met het IPO en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 31 mei een webinar organiseert voor Statenleden waarin zij worden geïnformeerd over het proces rond de herijking van het verdeelmodel provinciefonds en over de ontwikkelingen rond het provinciaal belastinggebied. Via dat gremium ontvangt u ook de uitnodiging voor dit webinar.

Aanvullend kunnen wij u melden dat in de geplande (technische) informatiesessie op 17 juni a.s. over het provinciaal belastinggebied wij nader in zullen gaan op deze ontwikkelingen zoals geschetst in deze brief. We zijn voornemens om de stukken die in deze informatiesessie gedeeld worden ook toe te sturen aan uw Statencommissie Bestuur van 1 juli 2022. In die Statencommissie voorzien we dan ook de politiek bestuurlijke bespreking van deze brief, ook in het perspectief van de informatiesessie van 17 juni. De bespreking op 1 juli moet gezien worden als een eerste verkenning.

Het Rijk zal in haar contourenbrief die voor de zomer beschikbaar komt namelijk ook nader ingaan op bovenstaande onderwerpen. De verdere uitwerking van de contourenbrief, met daarin de standpunten van de Provincies, zal niet eerder dan dit najaar gaan plaatsvinden. Zodra meer bekend is over dit proces zullen we u daarover uiteraard verder informeren, zodat we ook tijdig uw standpunten kunnen inbrengen in interprovinciaal verband.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen:

1. IPO brief contourennota ministeries

U wordt verzocht om in uw correspondentie steeds het zaaknummer te vermelden.